

EDİTÖRDEN

MESLEKİ DENETİM NE İÇİN ve NASIL?

Serdar Pakar
SMM Komisyon Üyesi

Elektrik Mühendisliği Dergisi'nin bu sayısının ana konusu kamusal denetim. Elektrik Mühendisleri Odası'nın da içinde bulunduğu 11 odanın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na idari ve mali denetiminin yapılmasına yönelik müdahalesi dosya konusunun belirlenmesinde önemli bir etken olmuştur. Bakanlar Kurulu'nun bu kararı, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları üzerinde devletin idari ve mali denetimine ilişkin kurulların kanunla düzenleneceğine ilişkin Anayasa'nın 135. Maddesi'ne aykırıdır. Keza düzenleme kanunla değil, kanun hükmünde kararname (KHK) ile yapılmıştır. Ayrıca kanunla düzenleme yapılırsa dahi idari özerkliğe müdahale anlamı da taşımamalıdır. Düzenleme Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğuna ve kanunların Anayasa'ya aykırı olamayacağına ilişkin Anayasa'nın 11. Maddesi'ne de aykırı olduğu görülmektedir. Kamusal denetim alanındaki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına olan saldırılar ve etkisizleştirilme çalışmaları, odaların kamu yararına aykırı işlemlere karşı yürüttüğü hukuki mücadelesini hedef almaktadır.

Kamusal denetime yapılan müdahalelerin yanı sıra Oda'nın yaptığı mesleki denetimde de örgütü meşgul eden bazı sorunların çözülmeden sürüklendiği görülmektedir. Bunlardan biri mesleki denetimde işe ait faturanın ibrazı konusudur. Vergi Usul Kanunu'nun 229. Maddesi'nde fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesika olarak tanımlanmıştır. Burada belirleyici olan en önemli konu, işin yani serbest mühendislik hizmetinin tamamlandığı (bitmiş olduğu) zamanın tarifidir. Keza işin bitmiş olması faturanın kesilmesi ve tahsilatın yapılması aşamasına gelindiğini göstermektedir. Genellikle proje hazırlama işi, projenin ilgili kurumda onaylanması sürecini de kapsamaktadır. Oysa mesleki denetim için Oda'ya getirilen proje hazırlama işi daha bitmemiş, genellikle tahsilatı yapılmamıştır. Ancak kural gereği Oda tarafından vergisini tahakkuk ettiren faturasının ibrazı istenmektedir. Konu ile ilgili En Az Ücret ve Mesleki Denetim Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde hizmetin tamamlanmasının ardından faturanın ibraz edilebileceği ifade edilse de uygulamada mesleki denetim aşamasında fatura istenmektedir.

Projenin ilgili kurum veya kuruluş tarafından onaylanmasından sonra işin bitmiş olacağı, ancak Oda'nın da taraf olduğu bir sözleşmenin mesleki denetim sırasında tevsik edilmesi ile sağlanabilir. Sadece bu sözleşmenin mesleki denetim sırasında istenmesi hem üyenin Maliye'ye karşı yükümlülüklerini belgelemesi bakımından, hem de SMM'nin işveren denetimi alacağını hukuki zemine oturtması bakımından önemli bir adım olacaktır.

Asgari ücrete uyulma zorunluluğu 3065 sayılı KDV Kanunu'nun 27/5 Maddesi ile TMMOB Serbest Mühendislik ve Mimarlık Hizmetleri Asgari Ücret Yönetmeliği'nin 7. Maddesi'nden gelmektedir. En az ücret tarifesinin Resmi Gazete'de yayımlanması hizmet bedellerinin piyasa baskısı ile düşürülmesine karşı hukuk düzleminde önemli bir etken olacaktır. Nitekim Yönetim Kurulumuz asgari ücretlerin Resmi Gazete'nin 25 Aralık 2013 tarihli nüshasında yayımlanmasını sağlamıştır.

Meslek alanımız içerisinde yer alan asansörlerin periyodik kontrolü faaliyetleri kamusal denetim faaliyeti kapsamında sürdürülmekteydi. Son dönemde yapılan yasa değişikliği ile bu alan A tipi muayene kuruluşlarına bırakılmıştır. Meslek alanının diğer paydaşı olan Makina Mühendisleri Odası refleks göstererek alan içinde kalmayı başarmış, Odamız ise alan dışına sürüklenmiştir. Aynı durumun topraklama veya elektrik tesisatının denetlemesi ile ilgili diğer ölçümlerde de gerçekleşeceğini görmek gerekir. Türk Standartları Enstitüsü (TSE) gibi süreçte yeri bulunmayan kuruluşlar bu alanı doldurmak üzere çalışmalar yapmakta; alanı düzenlemekle görevli Odamız, alan dışına kaymaktadır. Bu bağlamda Oda'nın kamusal denetim alanında kalmasında koşul olan akreditasyon konusunu yeniden değerlendirmesi gereklidir.

Teknolojinin daha geniş meslek alanları oluşumuna zorladığı günümüzde yeni meslek alanlarının tanımlanması projesi zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Örneğin elektrik elektronik tümleşik meslek alanının tanımlanması veya asansör meslek alanının tanımlanması veyahut kontrol meslek alanının tanımlanması, meslek disiplini üzerinden yapılan sınırlamaları aşmaktadır. Bu bakış açısı ile meslek alanı kavramını çok disiplinli olarak tanımlama gerekliliği oluşmaktadır. Birden fazla disiplini kapsayan meslek dalı tanımlanmasının yapılması, mevcut ve ileride oluşacak sınırları azaltma yönünde bir adım olacaktır. Çok disiplinli meslek alanlarında çalışacak mühendislerin niteliklerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi konusu hem kamuda çalışan mühendisler açısından hem de özel sektörde veya serbest olarak çalışan mühendisler açısından önemlidir.

Günümüzde lisans eğitimiyle sorunlara mühendisçe bakış açısı ve problem çözme yetisi kazandırılmasının yanı sıra öğrenciye diğer mühendislik disiplinleriyle bir arada çalışabilme yetisi de kazandırılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda mevcut "disipliner" meslek dalı komisyonu yerine elektrik elektronik tesisatı gibi çok disiplinli meslek dalı komisyonlarının tanımlanmasının yapılması dayanışmayı ve birlikte çalışma şartlarını güçlendirecektir.

Üyeler arasında dayanışmayı güçlendirecek politikaların oluşturulması, meslek alanına özgü bilgi ve deney birikiminin oluşturulması, alana ilişkin Oda birimlerinde yürütülecek çalışmaların koordine edilmesi, geliştirilmesi, düzeyinin yükseltilmesi ve üyelerin çıkarlarının korunmasına yönelik çalışma ve örgütlenmenin tanımlanması, Oda'nın görevleri arasındadır. ■